

2. ÜNİTE

KUR'AN-I KERİM'İ OKUMAYA GİRİŞ

HAZIRLIK ÇALIŞMALARI

1. Kur'an okumayı konu alan bir ayet meali bu-
lararak defterinize yazınız.
2. Mahreç, hareke, tenvin ve şedde kavramları-
nın anlamlarını araştırıp öğreniniz.
3. Kur'an'ı anlayarak okumanın önemini hak-
kında büyüklerinizden bilgi edininiz. Öğren-
diğiniz bilgileri arkadaşlarınızla paylaşınız.

1. KUR'AN-I KERİM'İ OKUMAYI ÖĞRENİYORUZ

Kur'an-ı Kerim, Hz. Muhammed'e (s.a.v.)¹ Allah (c.c.)² tarafından gönderilen son ilahî kitaptır. Bütün çağlara ve insanlara hitap eden bu ilahî kitabın öğüt ve mesajları kıyamete kadar geçerlidir. Yüce Allah bunu bize şöyle bildirmektedir: **“Ey insanlar! Size Rabbinizden bir öğüt, gönüllerdekine bir şifa, müminler için bir hidayet ve rahmet gelmiştir.”**³

Yüce kitabımız Kur'an-ı Kerim, 610 yılında, ramazan ayının Kadir Gecesi'nde indirilmeye başlanmış ve yaklaşık yirmi üç yılda tamamlanmıştır. O, kendisine özgü okunuş tarzıyla indirilmeye başlandığı günden itibaren insanları derinden etkilemiştir.

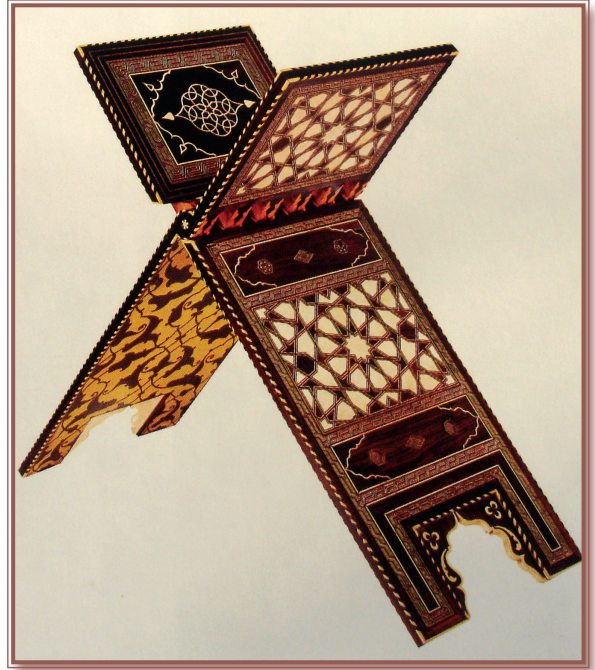
Kur'an-ı Kerim Allah (c.c.) sözüdür. Dolayısıyla o, Allah'ın (c.c.) yüceliğine yaraşır bir şekilde okunmalıdır. Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı ağır ağır, tane tane okur ve Müslümanları da Kur'an'ı güzel okumaya teşvik ederdi.

Kur'an-ı Kerim, sözlerin en üstünü ve en güzelidir. Onu öğrenen ve öğretenler de insanların en hayırlılarıdır. Hz. Peygamber (s.a.v.) bunu **“Sizin en hayırlınız, Kur'an'ı öğrenen ve öğreteninizdir.”**⁴ hadisiyle en güzel şekilde ifade etmiştir.

Peygamber Efendimiz, Kur'an'ı Cebail'in kendisine öğrettiği şekilde ashabına okumuş, onları sürekli Kur'an okumaya teşvik etmiştir. O, Kur'an okuyan ve onunla amel edenlerin imrenilecek kimseler olduklarını,⁵ okudukları ayetlerin kıyamette onları cennete ulaştıran birer nur olacağını⁶ ve her harfine karşılık on sevap verileceğini⁷ bildirmiştir.

Paylaşalım

Kur'an okumayı niçin öğrenmeliyiz? Düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.



Yorumlayalım

“Kur'an'ı tertil ile (ağır ağır, tane tane, anlayarak ve hissederek) oku.”

Müzzemmil suresi, 4. ayet.

Yukarıdaki ayeti yorumlayınız.

1 Sallallâhu aleyhi ve sellem: Allah'ın rahmet ve selamı onun üzerine olsun.

2 Celle celaluhu: Şanı yüce.

3 Yûnus suresi, 57. ayet.

4 Buharî, Fedâilü'l-Kur'an, 21.

5 Buharî, Fedâilü'l-Kur'an, 17; Müslim, Salatü'l-Müsafirin, 243.

6 Ahmed bin Hanbel, Müsned, C 2, s. 341.

7 Tirmizî, Fedâilü'l-Kur'an, 16.

Peygamberimiz, güzel sesli ve ezberleme yeteneği güçlü olan sahabilerini Kur'an ezberlemeye teşvik etmiş, bu konuda onları özel olarak yetiştirmiştir. Zeyd bin Sabit ve Abdullah bin Mes'ûd gibi bazı sahabiler, Kur'an'ı güzel okuma özellikleriyle ön plana çıkmıştır. Bunlar Hz. Peygamberin vefatından sonra, öğrendikleri okuyuş şekillerini öğretmek için uzak yerlere gitmişlerdir. Bu alanda insanlık tarihine örnek olacak çalışmalar yapmışlardır.⁸

Kur'an öğrenmeye ve öğretmeye büyük önem veren milletimiz tarafından "Dâru'l-Kurrâ" (Kur'an okuma yöntemlerini öğreten yer) adı verilen özel kurumlar kurulmuştur. Bu merkezlerde, Kur'an'ın doğru ve güzel okunmasını sağlamak üzere uzman hafızlar yetiştirilmiştir.

Kur'an-ı Kerim okumak bir ibadettir. Bundan dolayı İslam âlimleri Kur'an'ın tarifini yaparlarken onun, "okunmasıyla ibadet edilen bir kitap" olduğuna dikkat çekmişlerdir. Bu ibadetin karşılığında alacağımız büyük ödülü Rabbimiz şöyle müjdelemektedir: "Allah'ın (c.c.) kitabını okuyup ona uyanlar ... asla tükenmeyecek bir kazanç umarlar. Çünkü Allah (c.c.), onların mükâfatlarını tam olarak verecek ve üstelik onlara fazlasını da ihsan edecektir..."⁹

Kur'an okumak ibadetlerimizin bir parçasıdır. Namazda Kur'an okumak (kıraat) farz olduğu için Kur'an'ın bazı bölümlerini doğru bir şekilde öğrenmek ve ezberlemek gerekir. Cemaatle kılınan namazlarda ise imam tarafından güzel bir ses ve doğru bir kıraat ile okunacak Kur'an, namazın daha huzurlu kılınmasını sağlar.

Günlük hayatımızda Kur'an okumanın önemli bir yeri vardır. Ramazan ayı, mübarek gün ve geceler, nikâh törenleri, cenaze merasimleri, kabir ziyaretleri

Not Edelim

Peygamber Efendimiz Kur'an'ı güzel okuyanlara değer verir, onlardan Kur'an dinlemeyi çok severdi. Kur'an'ı güzel okumasıyla meşhur olan sahabe Abdullah bin Mes'ûd (r.a.)^{*}, bu konuda bir hatırasını şöyle anlatır:

Bir defasında Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem,

"Bana Kur'an oku!" buyurdu.

"Ey Allah'ın Resulü!" dedim. "Kur'an sana indirilmişken ben mi sana Kur'an okuyayım?"

Resulullah sallallahu aleyhi ve sellem,

"Ben, Kur'an'ı başkasından dinlemeyi çok severim." buyurdu.

Bunun üzerine Nisâ suresini okumaya başladım. "Her ümmetten bir şahit getirip seni de bütün bunlara şahit tuttuğumuz zaman onların durumu nice olur?" (Nisâ suresi, 41. ayet.) anlamındaki ayete geldiğimde,

"Şimdilik yeter!" buyurdu.

Bir de baktım Resulullah ağlıyordu.

Buharî, Fedâilü'l Kur'an, 33-34.

* Radiyallahu anhu: "Allah ondan razı olsun." anlamına gelen dua sözü.

Not Edelim

Kur'an; Hz. Muhammed (s.a.v.)'e vahiy yoluyla indirilmiş, mushaflara yazılmış, tevatür yoluyla nakledilmiş, okunmasıyla ibadet edilen, insanların bir benzerini getirmekten aciz kaldığı Allah kelmadır.

8 Demirci Muhsin, Tefsir Usulü ve Tarihi, s. 112-113.

9 Fâtır suresi, 29-30. ayetler.

gibi çeşitli zaman ve mekânlarda Kur'an okur ve dinleriz. Bireysel veya toplu olarak yaptığımız bu ibadetlerden manevi bir huzur alırız.

Kur'an'ı doğru ve güzel okumanın ilk adımı harflerin mahreçlerine (çıkış yerlerine) uygun olarak telaffuz edilmesidir. Harflerin düzgün telaffuzu kelimelerin ve ayetlerin, dolayısıyla Kur'an'ın doğru okunmasını ve anlaşılmasını sağlar.

Kur'an'ın sesli ve tecvitli okunması "tilavet" kavramıyla ifade edilir. Güzel ses ile okunan Kur'an'ın kendine özgü bir musikisi ve okunuş tarzı vardır. Kur'an kelimelerinin dizilişi, anlamlarındaki derinlik, güzel ses ve okuyuş tarzı ile oluşan ahenk, insan ruhunu derinden etkiler. Onu okuyan ve dinleyenler ilahî sözün yüceliğini hissederler. Kur'an'ın doğru ve kendine özgü bir musiki ile tilaveti, ancak onu kurallara uygun bir şekilde okumakla mümkündür.

1. HARFLER VE ÖZELLİKLERİ

Yorumlayalım

"Kur'an'ı gereği gibi güzel okuyan kimse, vahiy getiren şerefli ve itaatkâr meleklerle beraberdir. Kur'an'ı zorlukla okuyan kimseye de iki kat sevap vardır." **Buhari, Tevhid, 52; Müslim, Müsafirin, 243.**

Yukarıdaki hadisi yorumlayınız ve düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Konuşalım

"Kim Kur'an okur ve içindeki hükümlerle amel ederse kıyamet gününde onun anne ve babasına taç giydirilir. O tacın ışığı dünya evlerindeki güneşin ışığından daha güzeldir. Buna göre Kur'an'la amel edenin durumunun nasıl olacağını siz düşünün!"

Ebû Dâvûd, Salat, 349

Kur'an okumanın faziletini bildiren hadis-i şeriften faydalanarak Kur'an okumanın önemi üzerinde konuşunuz.



1.1. Harfler ve İsimleri

Kur'an-ı Kerim, Arapça olarak indirilmiş ilahî bir kitaptır. Dolayısıyla Kur'an, Arap alfabesindeki harflerle yazılmıştır. Bu alfabe 28 harften oluşur. Türkçeden farklı olarak metinler sağdan sola doğru yazılır ve okunur.

Kur'an harfleri şöyledir:

Karşılaştıralım

Şekil olarak birbirine benzeyen harfleri gruplara ayırarak defterinize yazınız. Aralarındaki benzerlik ve farklılıkları karşılaştırınız.

ا	ب	ت	ث
ج	ح	خ	د
ذ	ر	ز	س
ش	ص	ض	ط
ظ	ع	غ	ف
ق	ك	ل	م
ن	و	هـ	ي

Bilgi Kutusu



Lamelif (ﻻ), aslında ayrı bir harf değildir. Lam (ﻝ) ve elif (ا) harflerinin bir araya gelmesiyle oluşmuştur.

Söyleyelim

Aşağıda karışık olarak verilen harflerin isimlerini söyleyiniz.



1.2. Harflerin Yazılışları

Kur'an harfleri, Türkçemizdeki el yazısında olduğu gibi, önceki ve sonraki harfe bitleştirilerek yazılır. Kelime içindeki konumuna göre harflerin yazılış biçimleri değişir. Harflerin bu yazılış biçimlerine bir örnek verelim:

Harfin Konumu	Harfin Yazılış Şekli	Örnek
 Tek Başına	Bitişmemiş şekli	ب
 Başta	Kendinden sonraki harfle bitişmiş şekli	بـ
 Ortada	Hem önceki hem sonraki harfle bitişmiş şekli	ـبـ
 Sonda	Kendinden önceki harfle bitişmiş şekli	بـ

Not Edelim

و ز ر ذ د ا harfleri kendinden sonraki harfle bitişmez. Bu harflerin ortada ve sondaki yazılışları aynıdır.

Sonda	Ortada	Başta	Harfler (Tek Başına)
ا	ا	ا	ا
ب	ب	ب	ب
ت	ت	ت	ت
ث	ث	ث	ث
ج	ج	ج	ج
ح	ح	ح	ح
خ	خ	خ	خ
د	د	د	د
ذ	ذ	ذ	ذ
ر	ر	ر	ر
ز	ز	ز	ز
س	س	س	س
ش	ش	ش	ش
ص	ص	ص	ص
ض	ض	ض	ض
ط	ط	ط	ط

Sonda	Ortada	Başta	Harfler (Tek Başına)
ظ	ظ	ظ	ظ
ع	ع	ع	ع
غ	غ	غ	غ
ف	ف	ف	ف
ق	ق	ق	ق
ك	ك	ك	ك
ل	ل	ل	ل
م	م	م	م
ن	ن	ن	ن
و	و	و	و
ه	ه	ه	ه
ي	ي	ي	ي

Tahmin Edelim

رب يسر ولا تعسر رب تمم بالخير

Yukarıdaki dua cümlesinde* geçen harflerin kelime içindeki konumlarını tahmin ediniz. Tahminlerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

* Anlamı: "Rabbim! İşimi kolaylaştır, zorlaştırma. Rabbim! İşimi hayırla tamamla."

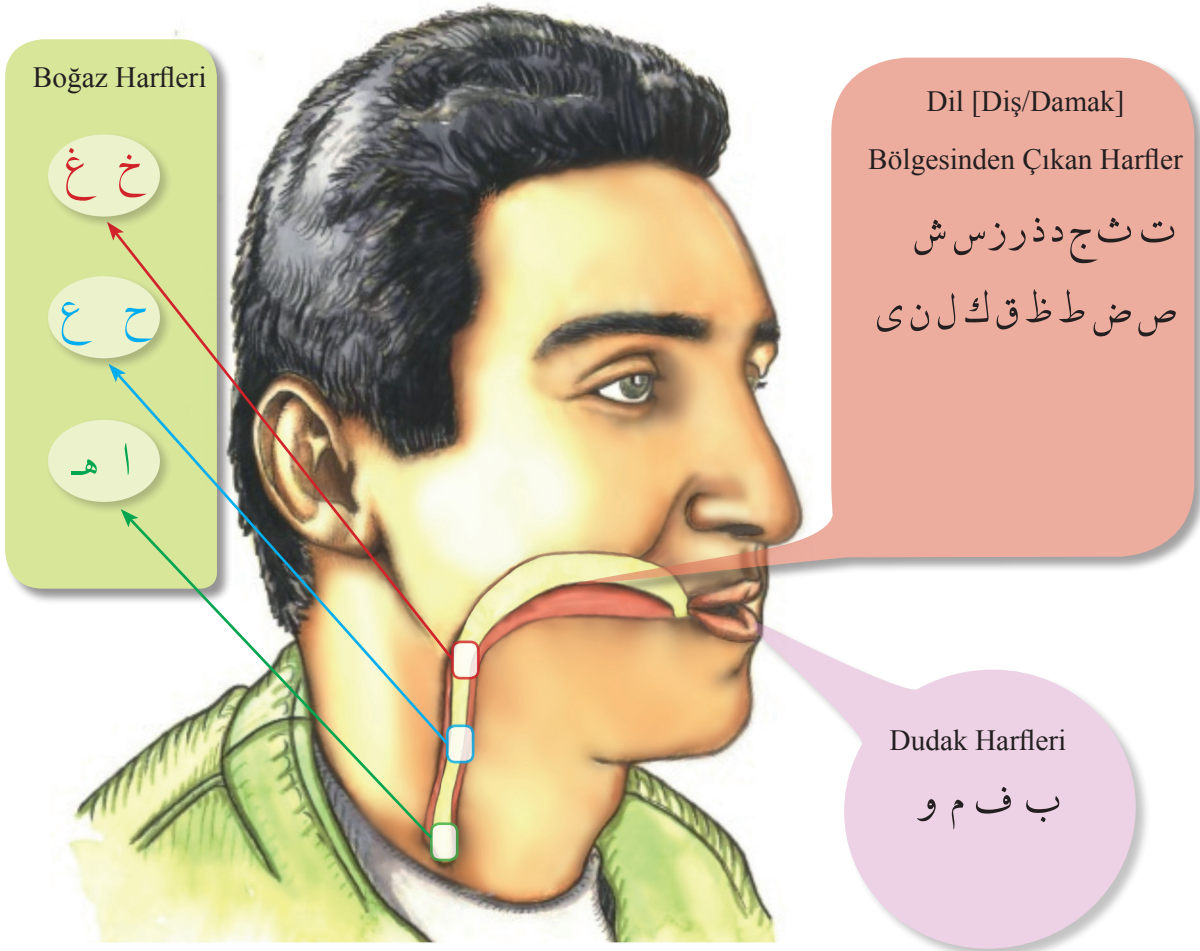
1.3. Harflerin Mahreçleri

Akciğerlere dolan hava dışarıya ya ses ya da nefes hâlinde çıkar. İrade dışında alıp verilmekte olan nefes, ses tellerini titreştirerek çıkarıldığında ses meydana gelir. Bu ses ağız, boğaz veya dilin belli bir noktasından çıkarılırsa harf meydana gelir.¹⁰ Her dilde harflerin kendine özgü bir çıkış yeri vardır. Harflerin çıkış yerine mahreç denir.

Kur'an'ı doğru okuyabilmek için harfler mahreçlerine uygun olarak söylenmelidir. Çünkü harfin yanlış yerden çıkarılması, kelimelerin anlamlarının bozulmasına sebep olabilir.

Türkçedeki bazı harflerin sesleri Arapçada olmadığı gibi, Arapçadaki bazı harfler de Türkçede yoktur. Peltek olarak söylenen ث ve ذ ile boğazdan hırıltılı bir sesle çıkartılan خ bu harflerdendir.

Kur'an harflerinin çıkış yerleri, üç ana bölgede toplanır.¹¹ Bunlar; boğaz, dil ve dudaktır.¹²



¹⁰ Sarı, Mehmet Ali, Kur'an-ı Kerim'i Güzel Okuma Tekniği ve Kuralları, s. 43.

¹¹ Ünlü Demirhan, Kur'an-ı Kerim'in Tecvidi, s. 59.

¹² Bunların dışında, ağız boşluğu ve geniz de mahreç bölgesi kabul edilir. Med harfi olan و ي ا harfleri ağız boşluğundan, gunne sesi ise genizden çıkarılır.

Harf	Mahreç (Çıkış yeri)	Türkçedeki karşılığı
ا	Dil	"E" sesi gibidir.
ب	Alt ve üst dudak	"B" sesi gibidir.
ت	Dil ucu ile ön diş dipleri	"T" sesi gibidir.
ث	Dil ucu ile üst ön diş uçları	Peltek bir harftir. Türkçe karşılığı yoktur.
ج	Dil ortası ve üst damak ortası	Türkçedeki "C" sesinden farklıdır.
ح	Boğaz ortası	Türkçe karşılığı yoktur.
خ	Boğazın ağza en yakın kısmı	Hırıltılı bir harftir. Türkçe karşılığı yoktur.
د	Dil ucu ile üst ön diş dipleri	"D" sesi gibidir.
ذ	Dil ucu ile üst ön diş uçları	Peltek bir harftir. Türkçe karşılığı yoktur.
ر	Dil ucu ile ön dişlerin üstündeki damak	"R" sesi gibidir.
ز	Dil ucu ile alt ön dişlerin iç yüzeyi	"Z" sesi gibidir.
س	Dil ucu ile alt ön dişlerin iç yüzeyi	"S" sesi gibidir.
ش	Dil ortası ve üst damak ortası	"Ş" sesinden daha yumuşaktır.
ص	Dil ucu ile alt ön dişlerin iç yüzeyi	Kalın "S" sesi gibidir (Sa).
ض	Dil kenarı ile üst azı dişler	Türkçe karşılığı yoktur.
ط	Dil ucu ile üst ön diş dipleri	Kalın "T" sesi gibidir (Ta).
ظ	Dil ucu ile üst ön diş uçları	Peltek bir harftir. Türkçe karşılığı yoktur.

Harf	Mahreç (Çıkış yeri)	Türkçedeki karşılığı
ع	Boğaz ortası	Türkçe karşılığı yoktur.
غ	Boğazın ağza en yakın kısmı	Kalın "Ğ" sesi gibidir (ğa).
ف	Üst ön diş uçlarıyla alt dudağın içi	"F" sesi gibidir.
ق	Dil kökü ve üst damak	Türkçe karşılığı yoktur.
ك	Dil kökü ve küçük dil önü	"K" sesi gibidir.
ل	Dilin iki kenarı ve ucu ile üst damak	"L" sesi gibidir.
م	Alt ve üst dudak	"M" sesi gibidir.
ن	Dil ucu ile iki üst ön diş etleri	"N" sesi gibidir.
و	Alt ve üst dudak	Dudaklar ileri uzatılarak çıkarılan "V" sesi gibidir.
ه	Boğaz sonu	"H" sesi gibidir.
ی	Dil ortası ve üst damak ortası	"Y" sesi gibidir.

Koro Çalışması Yapalım

Öğretmeninizin tahtaya yazdığı her bir harfi "eb, et, ..." şeklinde seslendirişini dinledikten sonra, siz de harfleri mahrecine uygun olarak aynı şekilde okuyunuz.



Bulalım

ح خ ه

ذ ز ظ

ث س ص

Yukarıdaki harflerin telaffuzlarını öğretmeninizden dinleyiniz ve aralarındaki ses farkını bulunuz.

1.4. İnce ve Kalın Sesli Harfler

Kur'an harfleri, kalın ve ince olmak üzere iki gruba ayrılır. Bu harflerin 21'i ince, 7'si kalın sesle okunur.

1. İnce sesli harfler: ی ه و ن م ل ك ف ش س ز ذ ج ث ت ب ا

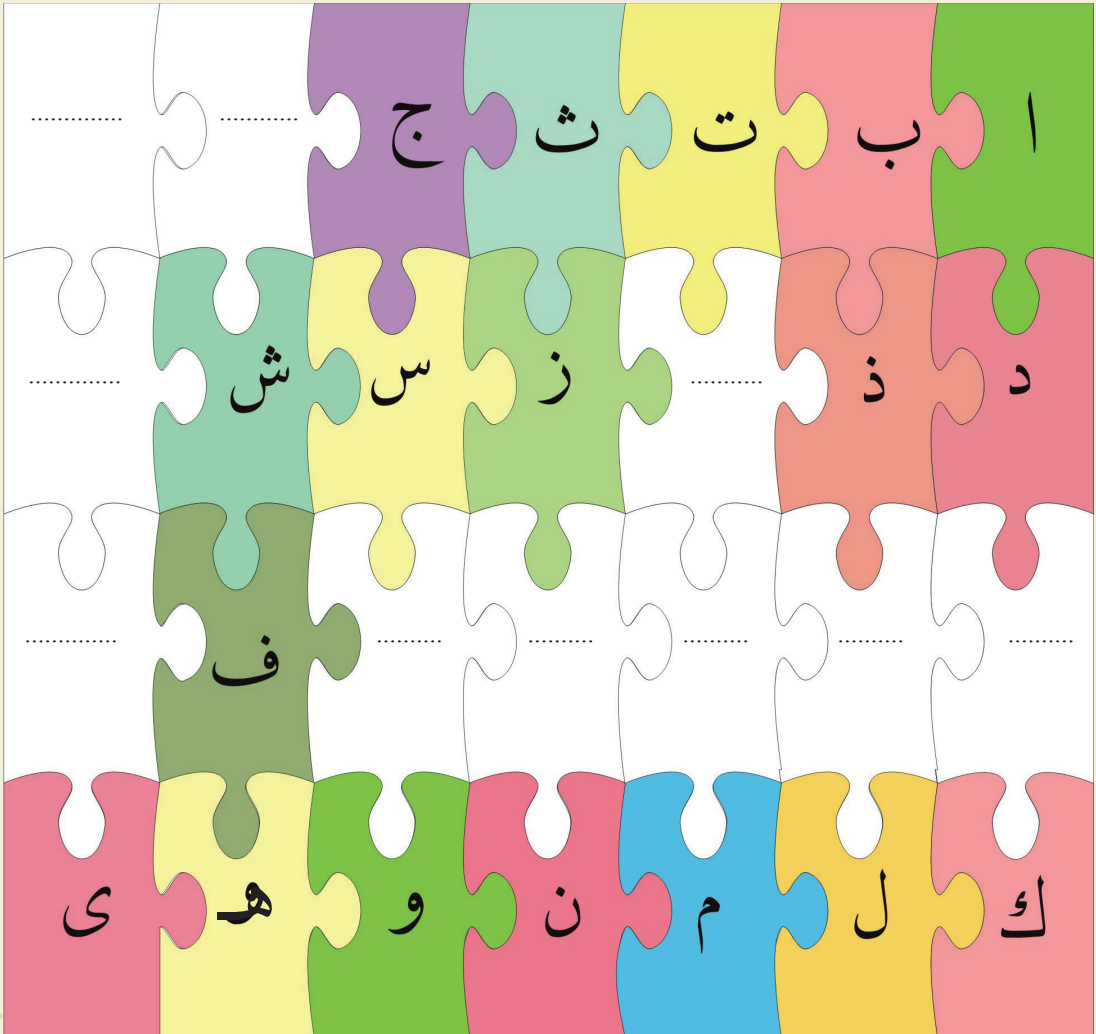
ع ve ح harfleri kalına yakın bir sesle okunur.

ر harfi ise bazen kalın bazen ince okunur.

2. Kalın sesli harfleri: ق غ ظ ط ض ص خ harfleri kalın sesle okunur.

Yazalım

Aşağıdaki tabloda boş bırakılan yerlere kalın sesli harfleri yazınız.



2. Harflerin Okunuşu

2.1. Harekeler: Üstün, Esre, Ötre

Kur'an harflerinin tamamı sessizdir. Bu harfleri seslendiren ve dilimizdeki sesli harfleri yerini tutan işaretlere hareke denir. Bu işaretler harflerin üstünde veya altında bulunur. Harflerin sesli okunmasını sağlayan üç hareke vardır: Üstün, esre ve ötre.

Üstün: Harfin üstüne yazılan yatık bir çizgidir (—). Bu işarete Arapçada fetha denilir. Üstün, ince harflerin 'e', kalın harflerin 'a' sesiyle okunmasını sağlar. Örneğin sin (س) harfine üstün işareti konulunca se (سَ), sad (ص) harfine üstün konulunca sa (صَ) şeklinde okunur.



Dinleyelim-Okuyalım

Harfleri, öğretmeninizi dinledikten sonra üstün harekesiyle seslendiriniz.

أَب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن وَ هَ يَ

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

أَدَبَ	رَزَقَ	دَرَسَ	وَزَنَ	وَرَدَ
أَمَرَ	ذَهَبَ	نَزَلَ	تَرَكَ	أَكَلَ
أَمَرَ	ذَهَبَ	نَزَلَ	تَرَكَ	أَكَلَ
كَتَبَ	طَلَبَ	فَعَلَ	دَخَلَ	حَسَدَ
خَلَقَ	خَتَمَ	سَجَدَ	نَصَرَ	ثَبَتَ

Esre: Harfin altına yazılan yatık bir çizgidir (—). Bu işarete Arapçada kesre denilir. Esre, ince harflerin 'i' sesiyle, kalın harflerin 'ı-i' arası bir sesle okunmasını sağlar.



Dinleyelim-Okuyalım

Harfleri, öğretmeninizi dinledikten sonra esre harekesiyle seslendiriniz.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

رَكَبَ	أَمِنَ	وَرِثَ	أَزَفَ	أَذِنَ
فَهَمَ	عَلِمَ	رَبِحَ	وَسِعَ	شَرِبَ
تَبِعَ	خَسِرَ	حَسِبَ	لَبِسَ	حَمِدَ
عَمِلَ	وَلِيَ	نَسِيَ	ضَحِكَ	سَمِعَ
فَلَقَ	عَدَسَ	لَهَبَ	مَسَدَ	مَثَلَ
وَجَلَ	شَهَدَ	حَفِظَ	قَبَلَ	مَلَكَ

Ötre: Harfin üstüne yazılan ve küçük bir vav'a benzeyen işarettir (ُ). Bu işarete Arapçada damme denilir. Ötre, ince harflerin 'u-ü' arası bir sesle, kalın harflerin 'u' sesiyle okunmasını sağlar.



Dinleyelim-Okuyalım

Harfleri, öğretmeninizi dinledikten sonra ötre harekesiyle seslendiriniz.

أ ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع غ ف ق ك ل م ن و ه ي

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

أَذِنَ	أَمَرَ	رَزَقَ	وُلِدَ	أَخَذَ
كُتِبَ	قُتِلَ	خُلِقَ	جُعِلَ	سُئِلَ
ذُكِرَ	غُفِرَ	خُسِرَ	فُهِمَ	ضُرِبَ
حُمِلَ	رُفِعَ	جُمِعَ	وُضِعَ	نُصِبَ
يُصَفُّ	يَرِثُ	يَلِدُ	صَمَدٌ	يَهَبُ
رُسُلُ	ضَعُفَ	كُتِبُ	وَهُوَ	ثُلُثُ

2.2. Cezim (Sükûn)

Cezim, harfin üzerine küçük bir daire şeklinde yazılan işarettir (◌).

Cezim, harflerin harekesiz olarak okunmasını sağlar. Harekeli bir harf cezimli bir harfle birleşince Türkçedeki sessiz harfle biten kapalı hece biçimi oluşur. Örneğin, üstünlü hemze ile cezimli lam birleşince اَلْ (el) şeklinde okunur.

Dinleyelim-Okuyalım

Öğretmeninizin harfleri ... اَبْ اِبْ اُبْ şeklinde okuyuşunu dikkatle dinleyiniz. Siz de aynı şekilde, bütün harfleri mahreçlerine uygun olarak cezim ile okuyunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

اِنْ	مِنْ	لَمْ	كَمْ	قُلْ
حَمْدُ	لَكُمْ	أَنْتَ	أَنْتُمْ	نَحْنُ
كَيْفَ	يَوْمَ	قَبْلِكَ	بَعْدَ	رَيْبَ
عَلَيْهِمْ	أُنْزِلَ	أَرْسَلَ	كُنْتُمْ	غَيْبَ
مُفْلِحُ	أَنْذَرْتَ	لَمْ تُنْذِرْ	اسْتَوْقَدَ	مَثَلُهُمْ
رَبِّحْتُ	أَنْفُسَهُمْ	يَشْعُرُ	يَخْدَعُ	يُبْصِرُ

Kendimizi Deneyelim

Kur'an okuma konusunda ilerlediniz. Aşağıdaki İnşirâh suresinin kırmızı renkle verilen kelimelerini okuyarak kendinizi deneyiniz.

اَلَمْ نَشْرَحْ لَكَ صَدْرَكَ ۖ وَوَضَعْنَا عَنكَ وِزْرَكَ ۖ الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ ۖ وَرَفَعْنَا لَكَ ذِكْرَكَ ۖ فَإِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۖ إِنَّ مَعَ الْعُسْرِ يُسْرًا ۖ فَإِذَا فَرَغْتَ فَانصَبْ ۖ وَإِلَىٰ رَبِّكَ فَارْغَبْ ۖ

2.3. Şedde

Şedde, harfin üzerine birleşmiş iki küçük “u” harfine benzer şekilde yazılan işarettir (ُ). Üzerinde bulunduğu harfin iki defa okunmasını sağlar. Dolayısıyla şeddeli harf, aslında iki harftir. Bunlardan birincisi cezimli, ikincisi harekelidir. Örneğin اِنَّ şeklinde yazılan kelime اِنَّ (inne) diye okunur.



Dinleyelim-Okuyalım

Öğretmeninizin harfleri ... اَبَّ اَبَّ اَبَّ şeklinde mahreçlerine uygun olarak nasıl okuduğuna dikkat ediniz. Siz de bütün harfleri aynı şekilde şedde ile okuyunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

اِنَّ	اَنْ	كَانَ	لَعَلَّ	كُلُّ
رَبِّ	تَبَّ	ثُمَّ	شَرَّ	حَقُّ
نَزَلَ	عَلَّمَ	كَذَّبَ	جَنَّةَ	زَيْنَ
يَمْدُ	يَصْدُ	يُظَنُّ	يُضِلُّ	يُبَشِّرُ
نُسَبِّحُ	نُقَدِّسُ	يُكَذِّبُ	جَهَنَّمَ	لَعَلَّكُمْ
أُعِدَّتْ	مُصَدِّقَ	اتَّخَذَ	عَلَّمْتُمْ	فَضَّلْتُكُمْ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Felâk suresinin kırmızı renkle verilen kelimelerini okuyarak kendinizi deneyiniz.

قُلْ أَعُوذُ بِرَبِّ الْفَلَقِ ﴿١﴾ مِنْ شَرِّ مَا خَلَقَ ﴿٢﴾ وَمِنْ شَرِّ غَاسِقٍ إِذَا وَقَبَ ﴿٣﴾
وَمِنْ شَرِّ النَّفَّاثَاتِ فِي الْعُقَدِ ﴿٤﴾ وَمِنْ شَرِّ حَاسِدٍ إِذَا حَسَدَ ﴿٥﴾

2.4. Tenvin

Tenvin, kelimenin sonuna cezimli nun sesi veren iki üstün (ُ), iki esre (ِ) ve iki ötre (ٍ) işaretleridir. Arapçada sadece isimlerin sonunda bulunur.

İki üstün: Harfin üzerine yazılır (ُ). Yuvarlak te (ة) ve hemze (ء) dışındaki harflerde elif (ا) desteği üzerine yazılır. İnce harflerin 'en' sesiyle, kalın harflerin 'an' sesiyle okunmasını sağlar.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

أَحَدًا	أَبَدًا	إِذَا	رَغَدًا	ثَمَنًا
عُلَمَاءَ	مَثَلًا	رِزْقًا	خَيْرًا	ظُلْمًا
حُكْمًا	مَرَضًا	رِجْزًا	لَيْلًا	فَتْحًا
جَنَّةً	أَمْرًا	مُصَدِّقًا	قَوْلًا	كَلِمَةً
تَوْبَةً	جَهْرَةً	قِرْدَةً	بَقْرَةً	طَيِّبَةً
مُسْتَكْبِرًا	سُجْدًا	مُبَيِّنَةً	مُؤْمِنًا	مَوْعِظَةً

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Mürselât suresinin 1-6. ayetlerinde kırmızı renkle verilen kelimeleri okuyarak kendinizi deneyiniz.

وَالْمُرْسَلَاتِ عُرْفًا ۖ فَالْعَاصِفَاتِ عَصْفًا ۖ وَالنَّاشِرَاتِ نَشْرًا ۖ
فَالْفَارِقَاتِ فَرْقًا ۖ فَالْمُلْقِيَاتِ ذِكْرًا ۖ عُذْرًا أَوْ نُذْرًا ۖ

İki esre: Harfin altına yazılır (—). İnce harflerin 'in' sesiyle, kalın harflerin 'ın-in' arası bir sesle okunmasını sağlar.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

أَحَدٍ	حَسَدٍ	أَجَلٍ	أَجْرٍ	رَيْبٍ
بَيْتٍ	عِلْمٍ	نَفْسٍ	سَفَرٍ	يَوْمٍ
كَصِيبٍ	مَيِّتٍ	وَلِيٍّ	لِكُلِّ	بَيْنَةٍ
مُؤْمِنٍ	فَضْلٍ	جَبَلٍ	سُنْبُلَةٍ	شَيْءٍ
لِقَوْمٍ	بَخِيرٍ	بِقُوَّةٍ	بِغَضَبٍ	بِنِعْمَةٍ
وَفَضْلٍ	وَنَقْصٍ	لِنَبِيٍّ	مِنْ فِتْنَةٍ	أَوْ صَدَقَةٍ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Abese suresinin 13-19. ayetlerinde kırmızı renkle verilen kelimeleri okuyarak kendinizi deneyiniz.

فِي صُحُفٍ مُّكَرَّمَةٍ مَّرْفُوعَةٍ مُّطَهَّرَةٍ بِأَيْدِي سَفَرَةٍ كِرَامٍ بَرَرَةٍ قَتَلَ الْإِنْسَانَ مَا اكْفَرَهُ مِنْ أَيِّ شَيْءٍ خَلَقَهُ مِنْ نُطْفَةٍ خَلَقَهُ فَقَدَّرَهُ

İki ötre: Harfin üzerine yazılır (ُ). İnce harflerin ‘un-ün’ arası bir sesle, kalın harflerin ‘un’ sesiyle okunmasını sağlar.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

أَحَدٌ	أَجَلٌ	رُسُلٌ	كُتِبَ	مَرَضٌ
صَمٌ	بُكْمٌ	عُمَى	نَفْسٌ	عَدْلٌ
خَوْفٌ	خَزَى	إِثْمٌ	كُفْرٌ	عَشْرَةٌ
عَدُوٌّ	أُمَّةٌ	مُحَرَّمٌ	حَقٌّ	مُسْتَقَرٌّ
وَرَعْدٌ	وَبَرَقٌ	فَوَيْلٌ	مُخْرِجٌ	مُحْسِنٌ
فِتْنَةٌ	حِطَّةٌ	مُسْلِمَةٌ	وَرَحْمَةٌ	مُطَهَّرَةٌ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki İhlâs suresinin kırmızı renkle verilen kelimelerini okuyarak kendinizi deneyiniz.

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ۝ اللَّهُ الصَّمَدُ ۝ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ ۝

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ ۝

2.5. Med Harfleri: Elif, Vav, Ya

Med, uzatmak demektir. Kendinden önceki harfin uzatılarak okunmasını sağlayan harflere med harfleri (uzatma harfleri) denir. Med harfleri üçtür: Elif (ا), vav (و), ya (ي).

Elif (ا): Kendisinden önceki üstünlü harfin uzatılarak okunmasını sağlar. İnce harfleri 'e-a' arası bir sesle, kalın harfleri 'a' sesiyle uzatır.



Dinleyelim-Okuyalım

Öğretmeninizin harfleri ... ا بَا تَا şeklinde uzatarak okuyuşunu dinleyiniz. Uzatan elif harfinin harekesiz olduğuna dikkat ediniz. Siz de bütün harfleri aynı şekilde med harfi olan elif ile okuyunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

يَا	مَا	لَا	إِذَا	كَمَا
قَالَ	كَانَ	زَادَ	أَرَادَ	تَبَارَكَ
مَالِكٍ	عِبَادٍ	يَكَادُ	كِتَابٌ	سُبْحَانَكَ
إِيَّاكَ	فَتَابَ	عَلَيْنَا	جَاعِلٌ	نَزَّلْنَا
إِهْدِنَا	غِشَاوَةً	يَا أَيُّهَا	ظُلُمَاتٌ	جَنَاتٍ
بِمَا أُنْزِلَ	تِجَارَتُهُمْ	فَزَادَهُمْ	أَبْصَارِهِمْ	رَزَقْنَاهُمْ

Vav (و): Kendisinden önceki ötreli harfin uzatılarak okunmasını sağlar. İnce harfleri “u-ü” arası bir sesle, kalın harfleri “u” sesiyle uzatır.



Dinleyelim-Okuyalım

Öğretmeninizin harfleri ... **أَوْ بُوْ تَوْ** şeklinde uzatarak okuyuşunu dinleyiniz. Uzatan vav harfinin harekesiz olduğuna dikkat ediniz. Siz de bütün harfleri aynı şekilde med harfi olan vav ile okuyunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

قُوْ	ذُوْ	أَعُوْذُ	أَمُوْتُ	وَقُوْدُ
يَقُوْلُ	يَعُوْدُ	نَتُوْبُ	يَكُوْنُ	قُلُوْبُ
رَسُوْلُ	قُلُوْبِهِمْ	مَعْدُوْدَةٌ	غَفُوْرُ	بِسُوْرَةٍ
مَغْضُوْبٌ	مُفْلِحُوْنَ	مُفْسِدُوْنَ	مُصْلِحُوْنَ	يَرْجِعُوْنَ
يَعْلَمُوْنَ	يُوقِنُوْنَ	يُؤْمِنُوْنَ	يَشْعُرُوْنَ	يُنْفِقُوْنَ
تَتَّقُوْنَ	يُخَادِعُوْنَ	يُجَاهِدُوْنَ	يُبَشِّرُوْنَ	يُسِرُّوْنَ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Kâfirûn suresinin kırmızı renkle verilen kelimelerini okuyarak kendinizi deneyiniz.

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ ﴿١﴾ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ ﴿٢﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٣﴾
وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَا عَبَدْتُمْ ﴿٤﴾ وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ ﴿٥﴾ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ ﴿٦﴾

Ya (ي): Kendisinden önceki esreli harfin uzatılarak okunmasını sağlar. İnce harfleri “i” sesiyle, kalın harfleri “i-i” arası bir sesle uzatır.



Dinleyelim-Okuyalım

Öğretmeninizin harfleri ... ا ب ي تي şeklinde uzatarak okuyuşunu dinleyiniz. Uzatan ya harfinin harekesiz olduğuna dikkat ediniz. Siz de bütün harfleri aynı şekilde med harfi olan ya ile okuyunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

اَخِي	اَبِي	ذِي	لِي	فِي
كِتَابِي	عِلْمِي	الَّذِي	دِينِي	بَنِي
سَمِيعٌ	قَدِيرٌ	الَّذِينَ	عَلِيمٌ	الِيمٌ
ظَالِمِينَ	كَافِرِينَ	فَاسِقِينَ	صَادِقِينَ	عَالَمِينَ
إِسْرَائِيلَ	أَبَابِيلَ	إِبْلِيسَ	يُحْيِي	يُمِيتُ
صَالِينَ	خَاشِعِينَ	مُنْذِرِينَ	مُبَشِّرِينَ	نَسْتَعِينُ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Fil suresinin kırmızı renkle verilen kelimelerini okuyarak kendinizi deneyiniz.

أَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ بِأَصْحَابِ الْفِيلِ ﴿١﴾ أَلَمْ يَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِي تَضْلِيلٍ ﴿٢﴾ وَأَرْسَلَ عَلَيْهِمْ طَيْرًا أَبَابِيلَ ﴿٣﴾ تَرْمِيهِمْ بِحِجَارَةٍ مِنْ سِجِّيلٍ ﴿٤﴾ فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَأْكُولٍ ﴿٥﴾

2.6. Vav ve Ya Şeklinde Yazılan Elif

Kur'an yazısında elif harfi üç şekilde yazılır.

1. Genellikle, bildiğimiz elif (ا) şeklinde yazılır. Örnek: قَالَ ve أَيَّاكَ
2. Bazen vav (و) şeklinde yazılır. Örnek: صَلَوةٌ ve زَكَاةٌ
3. Bazen de ya (ي) şeklinde yazılır: إِلَى ve عَلَى



Bulalım

Kitabınızın “Yüzünden Okunacak Sureler” bölümünden elif harfinin üç farklı yazılışına örnekler bulunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

إِلَى	عَلَى	بِئَلَى	أَبَى	سَلَوَى
أُولَى	أَدْرَى	مُوسَى	عَيْسَى	تَقْوَى
حَتَّى	تَعَالَى	صَلَّى	فَهْدَى	إِسْتَوَى
تَلَقَّى	أُخْرَى	يُسْرَى	بُشْرَى	أَدْنَى
حُسْنَى	يَغْشَى	نَجِينَا	فَسَوَّيْهِنَّ	مَنَوَةٌ
صَلَاةٌ	زَكَاةٌ	حَيَاةٌ	غَدَاةٌ	نَجْوَةٌ

2.7. Uzatma (Âsar-Çeker) İşareti

Kur'an yazısında, harfin üstüne konulan uzatma işaretine (˘) âsar, altına konulan uzatma işaretine (˚) çeker denir. Bu işaretler o harfin uzatılacağını gösterir.

Tahmin Edelim

Asar işareti bulunan harflerden sonra gizli bir med harfi vardır. Bu med harfini tahmin ediniz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

أَمَنَ	أَدَمَ	أَنَسَ	هَذَا	ذَلِكَ
إِسْحَقَ	هَارُونَ	قُرْآنَ	إِلَهُ	آيَاتُ
أَمَنَّا	رَحْمَنٍ	آتَيْنَا	آخِرَةً	لَكِنَّ
سَمَوَاتُ	أَذَانِهِمْ	بِآيَاتِنَا	أَلْ فِرْعَوْنَ	أَلِ عِمْرَانَ
إِبْرَاهِيمَ	إِسْمَاعِيلَ	فِيهِ	دِينُكُمْ	مُسْتَقِيمَ
عَلِيمٌ	تَجَرَّى	يُمِيتُكُمْ	شَيَاطِينِهِمْ	أَرْبَعِينَ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Bakara suresinin 6 ve 7. ayetlerinde kırmızı renkle verilen kelimeleri okuyarak kendinizi deneyiniz.

إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا سَوَاءٌ عَلَيْهِمْ ءَأَنذَرْتَهُمْ أَمْ لَمْ تُنذِرْهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ خَتَمَ
اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَعَلَى سَمْعِهِمْ وَعَلَى أَبْصَارِهِمْ غِشَاوَةٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

3. Okunuşla İlgili Özel Durumlar

3.1. Elif Lam Takısının Okunuşu

Arapçada isimleri belirli (marife) yapma yollarından biri, ismin başına elif lam (ال) takısı getirmektir.

ا ب ج ح خ ع غ ف ق ك م و ه ي harflerinden biriyle başlayan kelimelerin başına elif lam takısı gelirse lam harfi cezimli olarak okunur.

Araştırılmalı



Şemsî harfler ve kamerî harfler ifadelerini araştırınız ve elif lam takısı ile irtibatını açıklayınız.

Örnek: قَمَرٌ ◀ الْقَمَرُ

ا ث د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ل ن harflerinden biriyle başlayan kelimelerin başına elif lam takısı gelirse lam harfi yazılır, fakat okunmaz. Sonraki harf şeddeli okunur.

Örnek: شَمْسٌ ◀ الشَّمْسُ

Şemsî ve kamerî harflerin okunuşuna örnek: “الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ . وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ”

(Rahman Sûresi 4-5. ayetler)

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz. Elif lam takısındaki “lam” harfinin okunmadığı kelimelerin altını çiziniz.

الْحَمْدُ	الْكِتَابُ	الْأَرْضُ	الْغَيْبُ	الْمَغْضُوبِ
الْمُسْتَقِيمَ	الْفَاسِقِينَ	الْخَاسِرُونَ	الْمُفْسِدُونَ	الْمُفْلِحُونَ
السَّلَامُ	التَّوَابُ	النَّاسُ	الشَّيْطَانُ	الضَّلَالَةُ
الدِّينُ	الصِّرَاطُ	الرَّحْمَنِ	الرَّحِيمِ	الصَّمَدُ
الْقُرْآنُ	الْعَالَمِينَ	الْكَافِرِينَ	الْخَالِقُ	الْكَرِيمُ
التَّيْنِ	الرَّسُولُ	الظَّالِمُونَ	الصَّلَاةُ	الزَّكَاةُ

3.2. Zamir ve Okunuşu

Kur'an tilavetinde zamirin (هـ) özel bir okunuşu vardır. Kendisinden önceki harf harekeli olduğunda zamir uzatılarak okunur. Önceki harf cezimli veya harekesiz olduğunda ise uzatılmaz.

Tahmin Edelim

Uzatılarak okunan zamirden sonra gizli bir med harfi vardır. Bu med harflerini tahmin ediniz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

لَهُ	مَالُهُ	رَبُّهُ	وَحْدَهُ	حَوْلَهُ
عِنْدَهُ	كُلُّهُ	قَلْبُهُ	بَيْنَهُ	عِلْمُهُ
بِهِ	مِثْلِهِ	رُسُلِهِ	خَيْرِهِ	شَرِّهِ
مِثْلَاقِهِ	مِنْ بَعْدِهِ	بِأَمْرِهِ	لِقَوْمِهِ	كُتِبَهِ
فِيهِ	بَنِيهِ	قَتَلُوهُ	فَعَلُوهُ	عَلَّمْنَاهُ
أَتَيْنَاهُ	مِنْهُ	عَنْهُ	إِلَيْهِ	عَلَيْهِ

Kendimizi Deneyelim

Aşağıdaki Nasr suresinin ayetlerinde kırmızı renkle verilen kelimeleri okuyarak kendinizi deneyiniz.

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ ﴿١﴾ وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ
اللَّهِ أَفْوَاجًا ﴿٢﴾ فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ﴿٣﴾

3.3. Med-Kasr Kelimeleri

Kur'an-ı Kerim'de bazı kelimelerin altında küçük ve eğik olarak "med" (مد) veya "kasr" (قصر) ifadeleri yer alır.

Bu ifadelerden med, bulunduğu harfin uzatılarak okunacağını gösterir.

Örnek: يَرَأُونِ

Kasr, bulunduğu harfin uzatılmadan okunacağını gösterir.

Örnek: أَنَا



Bulalım

Kitabınızın "Yüzünden Okunacak Sureler" bölümünden med ve kasr kelimelerine örnekler bulunuz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

رُفٌ مد	أَنْبُؤُنِ مد	وَلَا يُوَدُّهُ مد	يَرَأُونِ مد	مُسْتَهْزُونَ مد
أُولَى بَاسٍ قصر	مَأْوُكُمْ قصر	هَؤُلَاءِ قصر	أُولَئِكَ قصر	أَنَا قصر

3.4. Okunmayan Elif

Elif harfi, bazen yazıldığı hâlde okunmaz. Örneğin, قَالَوا kelimesindeki birinci elif (ا), kaf (ق) harfinin uzatılmasını sağlar. Fakat kelimenin sonundaki elifin okunuşa herhangi bir etkisi yoktur.

Elif lam takısının hemzesi, kendisinden önce harekeli bir harf geldiğinde okunmaz.

Örnek:

أَلِكْتَابُ ◀ بِالِكْتَابِ

أَلَدِّينِ ◀ يَوْمِ الدِّينِ



Altını Çizelim

Kitabınızın “Yüzünden Okunacak Sureler” bölümünden med ve kasr kelimelerini bulup altını çiziniz.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

كَفَرُوا	أَمَنُوا	كَانُوا	قَالُوا
وَأَفْعَلُوا	وَأَرْكَعُوا	وَأَسْجُدُوا	وَأَعْبُدُوا
وَتَوَاصَوْا	خَلَوْا	دَعَوْا	مَشَوْا
وَمَا فِي الْأَرْضِ	غَيْرِ الْمَغْضُوبِ	بِالْغَيْبِ	ذَلِكَ الْكِتَابُ
فَاتَّقُوا النَّارَ الَّتِي	وَمِنَ النَّاسِ	وَلَا الضَّالِّينَ	إِهْدِنَا الصِّرَاطَ
وَتُوبُوا إِلَى اللَّهِ	وَإِيتَاءِ الزَّكَاةِ	هُمُ السُّفَهَاءُ	مِنَ الْمَاءِ

3.5. Hurûf-ı Mukattaa

Hurûf-ı Mukattaa, sözlükte “kesik harfler” anlamına gelir. Bir veya birkaç harften oluşur. Kur'an-ı Kerim'in yirmi dokuz suresi bu harflerle başlar.

Kur'an-ı Kerim'e özgü olan Hurûf-ı Mukattaa'nın özel bir okunuş şekli vardır. Bu harfler isimleriyle ve üçüncü üniteadaki Medd-i Lâzım konusunda açıklanan uzatma kurallarına uygun olarak okunur.

Örnek: الم “Lam” ve “Mim” harfleri dört elif miktarı uzatılarak okunur.

Uygulayalım

Aşağıdaki örnekleri okuyunuz

ق	ن	يس	الم	Hurûf-ı Mukattaa
قَاف	نُون	يَا سَيِّئ	أَلِفْ لَامْ مِيم	Okunuşu
الر	حم	طس	طه	Hurûf-ı Mukattaa
أَلِفْ لَامْ رَا	حَا مِيم	طَا سَيِّئ	طَا هَا	Okunuşu